Roll No..........................
Signature of Invigilator ....

Paper Code

MV-305

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination Jan. – Feb. -2022

एम. ए. व्याकरण, तृतीयसत्रम्

व्याकरणम्, पंचमपत्रम्

संस्कृतसाहित्यम्

समयः - होरात्रयम् पूर्णाङ्काः 70

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

प्र01. पृष्टेषु पञ्चसु चतुर्णां समाधानं कुरु - व्याख्या कार्या (5 x4 =20)

1. त्रीणि राजाना विदथेपुरूणिपरिविश्वानि भूषथः सदांसि।
   अपश्यमत्र जगन्वान् व्रते गन्धर्वा अपि वायुकेशान्।।
2. बाहू मे बलमिन्द्रियं हस्तौ मेकर्म वीर्यम्।
   आत्मा क्षत्रमुरो मम।।
3. कोऽसि कतमोऽसि कस्मैत्वा काय त्वा।
   सुश्लोक सुमङ्गल सत्यराजन्।।
4. तं सभा च समितिश्च सेना च।
5. “राष्ट्रं वा अश्वमेधः”।।

(खण्ड -ख)

प्र01. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोः भावबोधनम्। (5 x2 =10)

1. “भीषाऽस्माद्वातः पवते। भीषोदेतिसूर्यः।
   भीषाऽस्मादग्निश्चेन्द्रश्च। मृत्युर्धावति पञ्चम”।।
2. स एकः कर्मदेवानामानन्दः। ये कर्मणा देवानपि यन्ति।
3. “स यश्चायं पुरुषे यश्चासावादित्ये”।

प्र02. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोः समाधानं कुरु। (5 x2 =10)

1. ब्रह्मानन्दवल्ल्याः स्वशब्दैः सारं लिखन्तु।
2. मीमांसा इति किम्? लिख्यताम्।
3. तस्येयं पृथिवी . ... इत्युपनिषद्वाक्यंपूरयित्वा व्याख्या कार्या।

(खण्ड -ग)

प्र01. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोः भावबोधनम्। (2.5 x2 =5)

1. परिणामसुखे गरीयसिव्यथकेऽस्मिन् वचसि क्षतौजसाम्।
   अतिवीर्यवतीव भेषजे बहुरल्पीयसि दृश्यतेगुणः।।
2. अचिरेण परस्य भूयसी विपरीतां विगणय्य चात्मनः।
   क्षययुक्तिमुपेक्षते कृती कुरुते तत्प्रतिकारमन्यथा।।
3. अभिमानधनस्य गत्वरैरसुभिः स्थास्नु यशश्चिचीषतः।
   अचिरांशुविलासचञ्चला ननु लक्ष्मीः फलमानुषङ्गिकम्।।

प्र02. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोः व्याख्या करणीया। (5 x2 =10)

1. सहसा विदधीत न क्रियामविवेकः परमापदां पदम्।
   वृणुते हि विमृश्यकारिणं गुणलुब्धाः स्वयमेव सम्पदः।।
2. अभिमानवतो मनस्विनः प्रियमुच्चैः पदमारुरुक्षतः।
   विनिपातनिवर्तनक्षमं मतमालम्बनमात्मंपौरुषम्।।
3. अचिरेण परस्य भूयसीं विपरीतां विगण्य्य चात्मनः।
   क्षययुक्तिमुपेक्षते कृती कुरुते तत्प्रतिकारमन्यथा।।

(खण्ड -घ)

प्र01. पृष्टयोः द्वयोः एकस्य समाधानं कुरु। (5 x1 =5)

1. सानुक्रोशो जितक्रोधो ब्राह्मणप्रतिपूजकः।
   दीनानुकम्पी धर्मज्ञो नित्यं प्रग्रहवाञ्छुचिः।।

2. कामं खलु सतां वृत्ते भ्राता ते भरतः स्थितः।
   ज्येष्ठानुवर्ती धर्मात्मा सानुक्रोशो जितेन्द्रियः।।

प्र02. पृष्टेषु चतुर्षु द्वयोः श्लोकयोः परपदार्थज्ञापनम्। (5 x2 =10)

1. सत्येन लोकाञ्जयति द्विजान्दानेन राघवः।
   गुरूञ्शुश्रूषया वीरो धनुषा युधिशात्रवान्।
2. वीर्यवान्न च वीर्येण महतास्वेनविस्मितः।।
3. यश्च रामं न पश्येत्तु यं च रामो न पश्यति।
   निन्दितः सर्वलोकेषु स्वात्माप्येनं विगर्हते।।
4. लक्ष्मणेमां मया सार्धं प्रशाधि त्वं वसुन्धराम्।
   द्वितीय मेऽन्तरात्मानं त्वामियं श्रीरुपस्थिता।।

--------------x--------------